

Foto (hägn): Thommy Gustavsson

Flera argum

Tre län ger klartecken för att samman

Så har då länen beslutat om licensjakt på varg vintern 2017. Detta år kom besluten tidigare än förr om åren. Länen har fr.o.m. detta år ålagt att fatta beslut före september månads utgång. Anledningen är att man vill att överklaganden med åtföljande rättsliga processer ska vara avklarade innan jakten avses komma igång.

Totalt har beslut fattats om licensjakt på 24 vargar, fördelade på sex vargar i fyra olika revir:

Värmlands län: Brattforsreviret

Värmlands och Örebro län: Lokareviret

Gävleborgs län: Blybergsreviret

Dalarnas län: Orsenreviret

Jakten får ske under tiden 2 januari – 15 februari. Enligt länsstyrelserna innehåller inget av de aktuella reviren någon genetikiskt värdefull varg. Skälen till besluten om licensjakt är i stort sett desamma: "...att begränsa de negativa socioekonomiska konsekvenserna, underlätta älgförvaltning, tamdjurshållning, begränsa skador och därigenom skapa förutsättningar för en hållbar förvaltning av varg, förbättra möjligheten för samexistens och på detta sätt bevara vargstammens gynnsamma bevarandestatus." (Citat ur beslutet från länsstyrelsen i Värmland.)

Till skillnad från de ovan nämnda länen har länsstyrelsen i Västmanland beslutat att inte tillåta licensjakt på varg 2017. Motiveringen är bl.a. att de rättsliga instanserna underkände länsstyrelsens beslut om licensjakt för 2016 samt att antalet familjegrupper i länet minskat från 3,5 till 2,3. Intressant är följande skrivning:

"Länsstyrelsen har inte funnit något vetenskapligt stöd för att licensjakt kan öka acceptansen för vargen som art eller förvaltningen av vargen, likaså har Länsstyrelsen inte funnit något vetenskapligt stöd för att licensjakt ökar eller minskar den illegala jakten på den art som licensjakten avser."

De övriga länsstyrelserna har uttryckligen eller underförstått angivit som väsentliga skäl för jakten att den skulle öka acceptansen för vargen och minska den illegala jakten.

Vi överklagar jaktbesluten

Svenska Rovdjursföreningen har överklagat samtliga beslut om licensjakt till Förvaltningsrätten i Luleå. I två fall (Värmland/Örebro och Gävleborg) gemensamt med Naturskydds-föreningen.

I sina överklaganden yrkar föreningarna att länsstyrelsernas beslut upphävs samt att, om ärendet inte är avgjort den 1 december, beslutet inhiberas, dvs jakten stoppas till dess att slutligt beslut föreligger.

NATURSKYDDSORGANISATIONERNAS GRUNDER FÖR ATT LÄNSSTYRELSEARNAS BESLUT BÖR UPPHÄVAS:

- besluten skulle försvåra uppnåendet av en gynnsam bevarandestatus för vargen i Sverige
- besluten passar inte in på något av de syften som enligt EU:s art- och habitatdirektiv kan utgöra skäl för undantag från det strikta skyddet för vargen, och dessutom är besluten varken ändamålsenliga eller proportionerliga
- när det gäller att minska risken för varg-angrepp på tamdjur finns det andra lämpligare lösningar
- besluten uppfyller inte villkoren i art- och habitatdirektivet om begränsat antal och strängt kontrollerade former
- användningen av jakthundar är otillräckligt reglerad i besluten.

• VARGSTAMMEN HAR INTE GYNSAM BEVARANDESTATUS

Enligt den senaste inventeringen uppgår den skandinaviska vargpopulationen till 430 djur. En minskning från föregående års 460. Dessutom – och av avgörande betydelse – är invandringen otillräcklig för att motverka de problem som orsakas av populationens litenhet. De senaste 35 åren har endast sex vargar lyckats invandra och bidra med gener till den nuvarande populationen.

Den skandinaviska vargpopulationen har länge varit för liten i antal och utbredning

och för isolerad. Den s.k. inavelskoefficienten är 0,24, vilket i det närmaste motsvarar inavelsnivån vid parningar mellan helsyskon (0,25). Detta har lett till inavelskador bland annat i form av minskad kullstorlek. En hög frekvens av skelettdefekter misstänks också vara en effekt av den kraftiga inaveln. Föreningarna menar att, oavsett antalet djur, kan inte en population med så hög inavelsgrad ha uppnått gynnsam bevarandestatus.

I fjol fick Naturvårdsverket ett regeringsuppdrag att ta fram underlag för en ny bedömning av vargens bevarandestatus. Verket gav två forskargrupper i uppdrag att bedöma hur stor populationen behöver vara och hur frekvent invandringen till populationen behöver vara, för att arten ska kunna ha gynnsam bevarandestatus. Forskarna var överens om några centrala saker:

- En långsiktigt livskraftig population behöver omfatta ett par tusen vargar.
- Den svenska vargpopulationen kan bli långsiktigt livskraftig antingen genom att själv bli så stor, eller genom tillräcklig invandring så att den ingår som en sammanhängande del i en så stor population.
- Gränsen för tillräcklig invandring bedömdes gå vid minst en ny invandrare, som förökar sig med inhemska vargar, per generation.

Några av forskarna bedömde att det skulle räcka med 300 vargar i Skandinavien om invandringen vore tillräcklig, medan andra preliminärt bedömde siffran till 600.

Enligt en generell populationsgenetisk tumregel behövs en invandrare per generationstid för att bibehålla tillräcklig variation i en population som inte redan är inavlad. Analyser har visat att initialt behövs betydligt mer än en effektiv invandrare per generationstid för att inom rimlig tid väsentligt få ner den höga inavelsnivån.

För att vargen ska uppnå en gynnsam bevarandestatus behöver den få större utbredning, framför allt norröver för att underlätta genutbyte med finska och ryska vargar.

Trots att populationsgenetiska frågeställningar är centrala i bedömningen av hur många vargar som behövs för att uppnå gynnsam bevarandestatus, så ingick inga populationsgenetiker bland de forskare som fick i uppdrag att skriva underlag till Naturvårdsverket.

ent mot vinterns licensjakt på varg

lagt 24 vargar i fyra revir ska få skjutas. Rovdjursföreningen och Naturskyddsföreningen har överklagat.

I år har en ny studie publicerats, av populationsgenetiker och matematiker vid Stockholms universitet, som indikerar att vargbestånden i såväl Skandinavien som Finland behöver bli betydligt större (se artikel av Torbjörn Nilsson i Våra Rovdjur 3/2016). Under vissa antaganden föreslår forskarna att det kan innebära 1 200 vargar i Sverige och 800 i Finland.

• INGA GILTIGA SKÄL FÖR LICENSJAKT

Enligt EU:s art- och habitatdirektiv är vargen en strikt skyddad art. Trots detta finns möjlighet att under vissa, strängt reglerade, förutsättningar tillåta jakt. Föreningarna menar att inga av dessa förutsättningar föreligger. Bättre än licensjakt vore skyddsjakt i något revir där angrepp på tamdjur skett frekvent under senare tid.

Rovdjurens konkurrens med människan om vilda bytesdjur är inte grund för undantag enligt art- och habitatdirektivet.

I samtliga länsstyrelser beslut framgår att jakten riktas mot det aktuella vargreviret av den huvudsakliga anledningen att det ligger i ett område där det är förhållandevis tätt med vargrevir. Den enda effekt av vargförekomst som är tydligt kopplad till tätheten av revir (snarare än förekomst av vargindivider med särskilt problematiskt beteende) är vargens predation på dess viktigaste bytesdjur, älgen. Att öka utrymmet för älgjakt tycks därigenom vara det överordnade syftet med jakten. Föreningarna vill därför särskilt påpeka att rovdjurens konkurrens med människan om vilda bytesdjur inte utgör en grund för undantag enligt art- och habitatdirektivet.

I beslutet påstås att licensjakt skulle öka acceptansen, men det finns inga belägg för ett sådant påstående – snarare tvärtom. I Wisconsin visade en utvärdering av vargjakten att inställningen var oförändrad bland kvinnor och hade blivit mer negativ bland män.

Föreningarna menar i stället att orsakerna till bristande acceptans står att finna i den

negativa propaganda mot vargen som bedrivs av aktörer som vill ha mer vargjakt.

• ANNAN LÄMPLIG LÖSNING FINNS

Skador orsakade av varg på tamdjur ska i första hand förebyggas genom t.ex. rovdjursavvisande stängsel. I andra hand kan skyddsjakt beviljas på skadegörande vargindivider.

• VARKEN "BEGRÄNSAT ANTAL" ELLER "STRÄNGT KONTROLLERADE FORMER"

Enligt undantagsbestämmelsen 16.1.e. i art- och habitatdirektivet kan medges att "under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i begränsad omfattning tillåta insamling och förvaring av vissa exemplar...". EU-domstolen har fastslagit att denna undantagsmöjlighet ska tolkas restriktivt och har i en dom kommit fram till att fågeldirektivets motsvarande regel om begränsad mängd innebär att ett uttag på ca 1 procent av artens årliga dödlighet kan accepteras för insamling och förvaring. Med analog tillämpning på varg skulle det i nuläget inte innebära mer än en varg.

Föreningarna menar vidare att den beslutade jakten bryter mot villkoret om strängt kontrollerade former, eftersom jakten får bedrivs av ett obekant antal privatpersoner utan överinseende av myndigheter på plats.

Orsakerna till bristande acceptans står att finna i den negativa propaganda mot vargen som bedrivs av aktörer som vill ha mer vargjakt.

• HUNDANVÄNDNING RISKERAR BLI DJURPLÅGERI

Enligt jaktlagen § 27 ska jakt bedrivs så att viltet inte utsätts för onödigt lidande. Föreningarna anser att jakt med flera lösspringande hundar som förföljer, hetsar och eventuellt hinner upp det jagade djuret strider mot denna bestämmelse.

För att säkerställa att vargjakten, om den tillåts, inte urartar till djurplågeri, borde länsstyrelserna föreskriva att hund som används för att spåra varg ska vara kopplad.

ÖVERKLAGANDENA AVSLOGS

Den 22 november beslutade Förvaltningsrätten i Luleå att avslå alla överklaganden. Rovdjursföreningen kommer att överklaga till högre instans.

BJÖRN LJUNGGREN

Art- och habitatdirektivet, undantagsregeln

Enligt artikel 12 i EU:s naturskyddslag art- och habitatdirektivet, är det förbjudet att fånga, döda eller störa arter listade i bilaga 4, bl.a. björn, lodjur och varg.

Undantag får göras enligt artikel 16.1

"förutsatt att det inte finns någon annan lämplig lösning och att undantaget inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av de berörda arterna i deras naturliga utbredningsområde", av följande anledningar:

"a) För att skydda vilda djur och växter och bevara livsmiljöer.

b) För att undvika allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten och andra typer av egendom.

c) Av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet, eller av andra tvingande orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön.

d) För forsknings- och utbildningsändamål, för återinplantering och återinförsl av dessa arter och för den uppfödning som krävs för detta, inbegripet artificiell förökning av växter.

e) För att under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i begränsad omfattning tillåta insamling och förvaring av vissa exemplar av de arter som finns förtecknade i bilaga 4 i en begränsad mängd som fastställs av de behöriga nationella myndigheterna."